

รายการอ้างอิง

1. ปรีดี พนมยงค์. ประชุมกฎหมายมหาชนและเอกชน.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.
2. อานนท์ อาภาภิรม. รัฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสไตร์, 2528.
3. รายงานการล้มมนาเรื่องการปรับปรุงกรมตำรวจ หลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูงรุ่นที่ 12 หลักสูตรผู้กำกับการรุ่นที่ 19 และหลักสูตรการสืบสวนคดีอาญา รุ่นที่ 63
สถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการการศึกษา, 2536.
4. คณิง ฉาย. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.
5. สุวัฒน์ชัย ใจหาญ. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2536.
6. ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 3 การจับกุม
7. หยุต แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 10.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.
8. เกียรติขจร วัฒนสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
9. หยุต แสงอุทัย. กฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 16.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.
10. จิตติ ดิงศภทิพย์. กฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 9.
กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2536.

11. สุวัฒน์ชัย ใจหาญ. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 (มาตรา 1-106).
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2532.
12. จิตติ ดิงศภักย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1.
กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2525.
13. สมพร พรหมนิตาธร. คู่มือวิสามัญฆาตกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538.
14. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2525.
15. สนิท สนั่นศิลป์ และ บุญร่วม เทียมจันทร์. คู่มือคดีวิสามัญฆาตกรรม.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2527.
16. แนวทางปฏิบัติการดำเนินการในคดีวิสามัญฆาตกรรม. บันทึกกรมอัยการที่ 723/2500
ลงวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2500.
17. กุลพล พลวัน. คดีวิสามัญฆาตกรรม. หมายประประจำบ้านและสำนักงาน
(กฎหมายแพ่ง 2530): 39.
18. Ferdico, J. N. Criminal Procedure for the Law Enforcement Officer.
St. Paul: West Publishing, 1979.
19. No Duty to Retreat: Firearm and The Right of Self-Defense. <rght@dancris.com>.
January 1995, Achieved at: <<http://www.bloomfieldpress.com/noduty.htm>>.
20. Kadish, S. H. Justification. Encyclopedia of Crime and Justice 3. (n.p.: n.p.), 1983.
21. Fletcher, G. P. Rethinking Criminal Law. Boston: Little and Brown Company, 1978.

22. LaFave, W. R. ,and Scitt, A. W., Jr. Handbook on Criminal Law. (n.p.: n.p., n.d.)
23. Perkins, R. M. ,and Boyce, R. N. Criminal Law 3rd ed. New York:
The Foundation Press, 1982.
24. Hill, M. G., Jr. , Rossen, H. M. ,and Soggo, W. S. Criminal Law 3rd ed.
Minnesota: West Publishing Company, 1977.
25. Kirkham, G. L. ,and Wollan, L. A., Jr. Police Officer as People. Introduction to Law
Enforcement. (n.p.: n.p., n.d.).
26. Brancato, G. ,and Polebaum, E. E. The Right of Police Officers.
New York: American Civil Liberties Union (ACLU), 1981.
27. Rousey, D. C. Cops and Guns: Police use of Deadly Force in Nineteenth Century New-
Orleans. The American Journal of Legal History Vol.28 No.1 (January 1984): 41-66.
28. Black's Law Dictionary 6th Edition. West Publishing, 1990.
29. RCW 9A.16.010. Achieved at: <<http://www.leginfo.leg.wa.gov.html>>. 24 November 1998
30. Chameiln, N. C. ,and Evans, K. R. Criminal Law for Police Officer.
English Cliff New Jersey: Prentice-Hall, 1981.
31. Geller, W. A. , and Scott, M. S. Deadly Force: What We Know about, A Practitioner's
Deck Reference Police Involved Shooting. (n.p.: n.p.), 1992.
32. Iowa Code 1995. Iowa General Assembly. Achieved at: <<http://iacode/1995/704/2.html>>.
24 April 1997.

33. Kenny's. Outline of Criminal Law 18th ed. Cambridge University Press, 1962.
34. Use of Force Concept. Achieved at: <<http://www.fbi.gov.html>>. 30 October 1998.
35. Thomson, G.J. ,and Stroud, M. J. Verbal Judo: Redirection Behavior with Words.
Albuquerque, New Mexico: The Verbal Judo Institute, 1984.
36. The U.S. Government Printing Office, Code of Federal Regulation Parts 630-699.
National Defense. Achieved at: <<http://www.frwebgate1.gpo.gov.html>> 1 July 1997.
37. Alaska Legal Resource Center. <jimgotts@touchgo.com>. Law Office of James B.Cottstein.
Achieved at: <<http://www.touchngo.com.html>>. 20 July 1998.
38. ALIS online. Justification: use of deadly physical force. <<http://www.azleg.state.az.us>>.
4 December 1998.
48. Colorado State Status 18-1-707. Achieved at:
<http://www.state.co.us/gov_dir/stateleg.html>. 24 August 1998.
40. Corresponding Bill Information and History. <leg.info@leg.state.fl.us>.
The House Bill-hb2281. Achieved at: <<http://www.leg.state.fl.us>>. 21 March 1998.
41. When is the use of Deadly Force is Justified. Illinois Criminal Code. Achieved at:
<<http://www.lac.uic.edu/~suvarna/CRJ/CH2/38.html>>. 14 November 1997.
42. Indiana Code 35-41-3-3. Achieved at: -
<<http://www.law.indiana.edu/codes/in/35/35-41-3-3.html>>. 2 September 1998.
43. Minnesota Statutes 1996. Achieved at:
<<http://www.revisor.leg.state.mn.us/stats/626/8452.html>>. 4 November 1998.

44. Utah Code Section 76-2-404. Achieved at: <<http://www.le.state.ut.us>>. 12 May 1998.
45. Agent gets new Deadly Force Rules. CNN. Web posted at: 2:30 p.m. EDT.
Achieved at: <www.cnn.com/10_1995.html>. 18 October 1995.
45. RCW 9A.16.040. Justifiable Homicide or use of Deadly Force by public officer, peace officer, person aiding. Achieved at:
<http://www.leginfo.leg.wa.gov/pub_ca/title_09a/chapter_016.html>. 21 Mar 1998.
47. Foster, G. <police.service@city.sasatoon.sk.ca>. Police use of Deadly Force: The Aftermath. Canadian Learned Society Congress, Brock University, 1996.
Achieved at: <<http://www.mae.carleton.ca.html>>. 3 June 1996.
48. Metropolitan Police Service. Use of Force by Police Legislation Section 117: Police and Criminal Evidence Act 1984. Police Use of firearms with the Metropolitan Police Service (appendix 2). ACSO Firearms Policy Forum, 1997.
49. Hall, J. C. FBI Training on the New Federal Deadly force Policy. FBI's New Deadly Force Policy. Achieved at: <<http://www.fbi.gov/leb/aprt1996.txt>>. 23 August 1998.
50. U.S. Department of Justice, Office of Justice Program: Bureau of Justice Statistics.
National Data Collection on Police use of Force. Achieved at:
<nopuof.txt at www.ncjrs.org>. <gopher://www.ojp.usdoj.gov:70/11/bjs/>.
November 1997.
51. – Department of Treasury. Policy on the Use of Force Treasury Order No. 105-12.
force.txt at <<http://www.lib.umich.edu.html>>. Vol. 60, No. 205. 24 October 1995.

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

- 73.1. Walter, B. How to recruit more qualified cops. Seminar presented in Atlanta, GA.,1990.
- 73.2. Tribault, E. Proactive Police Management. New Jersey: Prentice Hall, 1990.
- 73.3. Inwald, R. E. The Development Guidelines for psychological screening in Law Enforcement Agencies (paper). New York: Hilson Research, (n.d.).
74. Lippert, W. The Selection Process in police Department (unpublished work). Cincinnati: Cincinnati Police Department, 1990.
75. Standard for Law Enforcement Agencies Manual. Commission on Accreditation for Law Enforcement Agencies, 1990.
76. Federal Bureau of Investigation. Training and Education. Use of Unauthorized Force by Law Enforcement Personnel: Problem and Solutions. 92-102. Major City Chief - Administrators National Executive Institute Associates: FBI Academy, 1991.
77. Federal Bureau of Investigation. Media. Use of Unauthorized Force by Law Enforcement Personnel: Problem and Solutions. 103-105. Major City Chief Administrators National Executive Institute Associates: FBI Academy, 1991.
78. Arnsperger, B. R. ,and Bowers, G. A. Integrated Use-of-Force Training Program.
Achieved at: <<http://www.fbi.gov/leb/nov961.txt>>. 23 August 1998.
79. Hall, J. C. Liability Implications of Department Policy Violations.
Achieved at: <<http://www.fbi.gov/leb/apr976.htm>>. 23 August 1998.
80. Zarb, F G., Jr. Police Liability for Creating the Need To Use Deadly Force in Self-Defense. Michigan Law Review Vol. 86 No. 7. (June 1988): 1982

ภาคผนวก

မူပိုင်ခွင့် ဂ.

Model Penal Code

Section 3.04. Use of Force in self-protection

(1) Use of Force Justifiable for Protection of the Person. Subject to the provisions of this Section and of section 3.09, the use of force upon or toward another person is justifiable when the actor believes that such force is immediately necessary for the purpose of protecting himself against the use of unlawful force by such other person on the present occasion.

(2) Limitations on Justifying Necessity for Use of Force.

(a) The use of force is not justifiable under this Section :

- (i) to resist an arrest which the actor knows is being made by a peace-officer, although the arrest is unlawful ; or
- (ii) to resist force used by the occupier or possessor of property or by another person on his behalf, where the actor knows that the person using the force is doing so under a claim of right to protect the property, except that this limitation shall not apply if
  - (A) the actor is a public officer acting in the performance of his duties or a person lawfully assisting him therein or a person making or assisting in a lawful arrest ; or
  - (B) the actor has been unlawfully disposed of the property and is making a re-entry or reception justified by Section 3.06; or
  - (C) the actor believes that such force is necessary to protect himself against death or serious bodily harm.

- (b) The use of deadly force is not justifiable under this Section unless the actor believes that such force is necessary to protect himself against death, serious bodily harm, kidnapping or sexual intercourse compelled by force or threat ; nor is it justifiable if :
- (i) the actor, with the purpose of causing death or serious bodily harm, provoked the use of force against himself in the same encounter ; or
  - (ii) the actor knows that he can avoid the necessity of using such force with complete safety by retreating or by surrendering possession of a thing to a person asserting a claim of right thereto or by complying with a demand that he abstain from any action which he has no duty to take, except that:
    - (A) the actor is not obliged to retreat from his dwelling or place of work, unless he was the initial aggressor or is assailed in his place of work by another person whose place of work the actor knows it to be ; and
    - (B) a public officer justified in using force in the performance of his duties or a person justified in using force in his assistance or a person justified in using force in making an arrest or preventing an escape is not obliged to desist from efforts to perform such duty, effect such arrest or prevent such escape because of resistance or threatened resistance by or on behalf of the person against whom such action is directed.
- (c) Except as required by paragraphs (a) and (b) of this Subsection, a person employing protective force may estimate the necessity there of under the circumstances as he believes them to be when the force is used, without retreating, surrendering possession, doing any other acts which he has no legal duty to do or abstaining from any lawful action.

(3) Use of Confinement as Protective force. The justification afforded by this section extends to the use of confinement as protective force only if the actor takes all reasonable measures to terminate the confinement as soon as he knows that he safely can, unless the person confined has been arrested on a charge of crime.

section 3.05. Use of force for the Protection of other Persons

(1) Subject to the provisions of this Section and of section 3.09, the use of force upon or toward the person of another is justifiable to protect a third person when :

- (a) the actor would be justified under Section 3.04. in using such force to protect himself against the injury he believes to be threatened to the person whom he seeks to protect ; and
- (b) under the circumstances as the actor believes them to be, the person whom he seeks to protect would be justified in using such protective force; and
- (c) the actor believes that his intervention is necessary for the protection of such other person.

(2) Notwithstanding Subsection (1) of this Section:

- (a) when the actor would be obliged under Section 3.04. to retreat, to surrender the possession of a thing or to comply with a demand before using force in self-protection, he is not obliged to do so before using force for the protection of another person, unless he knows that he can thereby secure the complete safety of such other person; and
- (b) when the person whom the actor seeks to protect would be foliaged under Section 3.04 to retreat, to surrender the possession of a thing or to comply with a demand if he knew that he could obtain complete safety by so doing, the actor is obliged to try to cause him to do so before using force in his

protection if the actor knows that he can obtain complete safety in that way;

and

- (c) neither the actor nor the person whom he seeks to protect is obliged to retreat when in the other's dwelling or place of work to any great exerting than in his own.

Section 3.06. Use of Force for the Protection of Property

(1) Use of Force Justifiable for Protection of Property. Subject to the provisions of this Section and of Section 3.09, the use of force upon or toward the person of another is justifiable when the actor believes that such force is immediately necessary :

- (a) to prevent or terminate an unlawful entry or other trespass upon land a trespass against or the unlawful carrying away of tangible, movable property, provided that such land or movable property is, or is believed by the actor to be, in his possession or in the possession of another person for whose protection he acts ; or
- (b) to effect an entry or re-entry upon land or to retake tangible movable property, provided that the actor believes that he or the person by whose authority he acts or a person from whom he or such other person derives titles was unlawfully dispossessed of such land or movable property and is entitled to possession, and provided, further, that :
  - (i) the force is used immediately or on fresh pursuit after such dispossession ; or
  - (ii) the actor believes that the person against whom he uses force has no claim of right to the possession of the property and, in the case of land, the circumstances, as the actor believes them to be, are of such urgency that it would be an exceptional hardship to postpone the entry or re-entry until a court order is obtained.

- (2) Meaning of Possession. For the purposes of Subsection (1) of this Section :
- (a) a person who has parted with the custody of property to another who refuses to restore it to him is no longer in possession, unless the property is movable and was and still is located on land in his possession ;
  - (b) a person who has been dispossessed of land does not regain possession thereof merely by setting foot thereon;
  - (c) a person who has a license to use or occupy real property is deemed to be in possession thereof except against the licensor action under claim of right.
- (3) Limitations of Justifiable Use of Force.
- (a) Request to Desist. The use of force is justifiable under this Section only if the actor first requests the person against whom such force is used to desist from his interference with the property, unless the actor believes that :
    - (i) such request would be useless ; or
    - (ii) it would be dangerous to himself or another person to make the request ; or
    - (iii) substantial harm will be done to the physical condition of the property which is sought to be protected before the request can effectively be made.
  - (b) Exclusion of Trespasser. The use of force to prevent or terminate a trespass is not justifiable under this Section if the actor knows that the exclusion of the trespasser will expose him to substantial danger of serious bodily injury.
  - (c) Resistance of Lawful Re-entry or Reception. The use of force to prevent an entry or re-entry upon land or the reception of movable property is not justifiable under this Section, although the actor believes that such re-entry or reception is unlawful, if :

- (i) the re-entry or reception is made by or on behalf of a person who was actually dispossessed of the property ; and
  - (ii) it is otherwise justifiable under paragraph (1) (b) of this Section.
- (d) Use of Deadly Force. The use of deadly force is not justifiable under this Section unless the actor believes that :
- (i) the person against whom the force is used is attempting to dispossess him of his dwelling otherwise than under a claim of right to its possession ; or
  - (ii) the person against whom the force is used is attempting to commit or consummate arson, burglary, robbery, or other felonious theft or property destruction and either :
    - (1) has employed or threatened deadly force against or in the presence of the actor ; or
    - (2) the use of force other than deadly force to prevent the commission or the consummation of the crime would expose the actor or another in his presence to substantial danger of serious bodily injury.

(4) Use of Confinement as Protective Force. The justification afforded by this Section extends to the use of confinement as protective force only if the actor takes all reasonable measures to terminate the confinement as soon as he allows that he can do so with safety to the property, unless the person confined has been arrested on a charge of crime.

(5) Use of Device to Protect Property. The justification afforded by this Section extends to the use of a device for the purpose of protecting property only if

- (a) the device is not designed to cause or known to create a substantial risk of causing death or serious bodily injury ; and
- (b) the use of the particular device to protect the property from entry or trespass

is reasonable under the circumstances, as the actor believes them to be ;

and

- (c) the device is one customarily used for such a purpose or reasonable care is taken to make known to probable intruders the fact that it is used.

(6) Use of Force to Pass Wrongful Obstructor. The use of force to pass a person whom the actor believes to be purposely or knowingly and unjustifiably obstructing the actor from going to a place to which he may lawfully go is justifiable, provided that :

- (a) the actor believes that the person against whom he uses force has no claim of right to obstruct the actor ; and
- (b) the actor is not being obstructed from entry or movement on land which he knows to be in the possession or custody of the person obstructing him, or in the possession or custody of another person by whose authority the obstructor acts, unless the circumstances, as the actor believes them to be, are of such urgency that it would not be reasonable to postpone the entry or movement on such land until a court order is obtained ; and
- (c) the force used is not greater than would be justifiable if the person obstructing the actor were using force against him to prevent his passage.

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

- a. Protect the police officer or others from what is reasonably believed to be an immediate threat of death or serious bodily harm; or,
    - b. Prevent the escape of a fleeing felon whom the officer has probable cause to believe will pose a significant threat to human life should escape occur.
  2. Before using a firearm, police officers shall identify themselves and state their intent to shoot, where feasible.
  3. A police officer may also discharge a weapon under the following circumstances:
    - a. During range practice or competitive sporting events.
    - b. To destroy an animal that represents a threat to public safety or as a humanitarian measure where the animal is seriously injured.
  4. Police officers shall adhere to the following restrictions when their weapon is exhibited:
    - a. Except for maintenance or during training, police officers shall not draw or exhibit their firearm unless circumstances create reasonable cause to believe that it may be necessary to use the weapon in conformance with this policy.
    - b. Warning shots are prohibited.
    - c. Police officers shall not fire their weapons at or from a moving vehicle.
    - d. Firearms shall not be discharged when it appears likely that an innocent person may be injured.
- B. Parameters for use of Non-deadly force:
1. Where deadly force is not authorized, officers should assess the incident in order to determine which non-deadly technique or weapon will best deescalate the incident and bring it under control in a safe manner.
  2. Police officers are authorized to use department-approved non-deadly force techniques and issued equipment for resolution of incidents, as follows:
    - a. To protect themselves or another from physical harm; or
    - b. To restrain or subdue a resistant individual; or
    - c. To bring an unlawful situation safety and effectively under control.

C. Training and qualifications:

1. Deadly weapon:

- a. While on and off duty, police officers shall carry only weapons and ammunition authorized by and registered with the department.
- b. Authorized weapons are those with which the police officer has qualified and received departmental training on proper and safe usage, and there are registered and comply with departmental specifications.
- c. The police department shall schedule regular training and qualification session for duty, off-duty and specialized weapons, which will be graded on a pass/fail basis.
- d. Police officers who fail to receive a passing score with their duty weapon(s) in accordance with department testing procedures shall be relieve of their police power and immediately reassigned to non-enforcement duty.
- e. A police officer shall not be permitted to carry any weapon with which he has not been able to qualify during the most recent qualification period.
- f. A police officer who has taken extended leave or suffered on illness or injury that could affect his use of firearms ability will be require to re-qualify before returning to enforcement duty.

2. Non-deadly force weapons and methods:

- a. A police officer is not permitted to use a non-deadly weapon unless qualified in its proficient use as determined by training procedures.
- b. The following non-deadly weapons are authorized

----- (Department should its own list here)

D. Reporting uses of force:

1. A written report prepared according to departmental procedures will be required in the following situations:
  - a. When a firearms is discharged outside of the firing range.
  - b. When use of force results in death or injury.

- c. When a non-lethal weapon is used on a person.
  2. A supervisor will be immediately summoned to the scene and will comply with investigative procedures as required by the department in the following situations:
    - a. When a firearm is discharged outside of the firing range.
    - b. When a use of force results in death or serious injury.
    - c. When a subject complains that an injury has been inflicted
- E. Department response:
  1. Deadly force incident:
    - a. Where a police officer's use of force causes death, the officer shall be placed on administrative leave after completing all internal investigative requirements, and until it is determined by a mental health professional that the police officer is ready to return to duty.
    - b. The department shall conduct both an administrative and criminal investigation of the incident.
  2. Administrative review of critical incidents:
    - a. All reported uses force will be reviewed by the appropriate department authority to determine whether:
      - (1) Department rules, policy or procedures were violated;
      - (2) The relevant policy was clearly understandable and effective to cover situation;
      - (3) Department training is currently adequate.
    - b. All finding of policy violations or training inadequacies shall be reported to the appropriate unit for resolution and/or discipline.
    - c. All use of force incident reports shall be retained as required by state law.
    - d. There will be a regular review of use of force incident by the appropriate departmental authority to ascertain training and policy needs.
    - e. An annual summary report of use or force incidents will be published and made available to the public.

WARNING: This directive is for departmental use only and does not apply in any criminal or civil proceeding. The department policy should not be construed as a creation of higher legal standard of safety or care in an evidentiary sense with respect to third party claims. Violations of this directive will only form the basis for departmental administrative sanctions.

By order off:

Signature of Chief of Police

This Model Use of Force Policy was developed under the auspices of the Advisory Board of the IACP/BJA Law Enforcement Policy Center. A Concepts and Issues paper discussing key decision points and controversial issues pertaining to Use of Force may be purchased for \$5.25 plus \$1 for postage by sending your order to the the IACP/BJA Law Enforcement Policy Center, 1110 North Glebe, Suite 200, Arlington , VA 22201.

The IACP/BJA Model Use of Force Policy is intended to serve as a guide for the law enforcement executive who is interested in formulating a written procedure to govern use of force in his department. The law enforcement executive is advised to refer to all federal, state and municipal statutes, ordinances, regulations, and judicial and administrative decisions to ensure that the policy he seeks to implement meets the unique needs of the jurisdiction.

ผนวก ค.

Tennessee V. Garner & The Forth Amendment

ข้อเท็จจริงกรณี Tennessee V. Garner: Mr. Garner ได้ยื่นฟ้องต่อศาลสหรัฐกล่าวหาเจ้าหน้าที่ตำรวจและรัฐ Tennessee ข้อหาฆ่าคนตายโดยเจตนา และอ้างว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นการกระทำละเมิดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาเรื่องการคุ้มครองสิทธิพลเรือน (Forth Amendment)

ในคดีนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจแห่งรัฐ Tennessee ได้ยิงลูกชายของ Garner ในเหตุการณ์ปล้นแห่งหนึ่งขณะที่ลูกชายของเขาหนีออกมาจากสถานที่เกิดเหตุ จากรายงานที่ปรากฏลูกชายของเขาไม่มีอาวุธใด ๆ ขณะหลบหนี อีกทั้งไม่ได้ต่อสู้หรือทำให้เจ้าพนักงานต้องตกอยู่ในภาวะอันตรายร้ายแรงแต่อย่างใดเลย

The Forth Amendment: คุ้มครองสิทธิประชาชนจากการกระทำโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ: “การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย (Deadly Force) เพื่อป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดหรือผู้ซึ่งได้ก่ออาชญากรรม ไม่ว่าจะในสถานการณ์เช่นใดไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่สมเหตุสมผลตามรัฐธรรมนูญ เว้นแต่ถ้าเจ้าหน้าที่มีเหตุให้เชื่อว่าการต้องสงสัยอาจเป็นอันตรายร้ายแรงหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายและถึงชีวิตต่อบุคคลอื่นและหรือต่อเจ้าหน้าที่นั่นเอง เช่นนี้จึงจะถือว่าการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายสามารถกระทำได้โดยชอบ”

ก่อนหน้าคดี Tennessee V. Garner ในสหรัฐอเมริกายังไม่มีหลักเกณฑ์หรือกฎหมายที่ชัดเจนในเรื่องของการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย และการติดตามหรือจับกุมผู้ซึ่งกระทำความผิดหรือสงสัยว่ากระทำความผิดเจ้าหน้าที่ตำรวจจะใช้แนวจารีตตามกฎหมายอังกฤษเดิมคือ กฎสำหรับอาชญากรทุกคน (บทที่ 3 หัวข้อ 3.5) แต่หลังจากคำตัดสินคดีนี้การกระทำของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายดั้งเดิมถือว่าเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญหากไม่ปรากฏว่าผู้ต้องสงสัยมีอาวุธร้ายแรงหรือต่อสู้หรือก่อให้เกิดหรือน่าจะก่อให้เกิดอันตรายใด ๆ ต่อบุคคลอื่นหรือต่อเจ้าพนักงานนั้น ในที่สุดคำตัดสินของศาลสูงจากคดีนี้จึงพัฒนาเป็นกฎหมายรัฐและนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายจนกระทั่งปัจจุบันนี้

ผนวก ง.

(ฎีกาย่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๙๑/๒๕๒๗
 (นางทุเรียน ภิงคารวัฒน์ ฯ กับพวก โจทก์
 ร.ต.อ.สุเทพ รมยานนท์ กับพวก จำเลย)

แพ่ง	นิติบุคคล	ผู้แทน	(ม. ๗๖)
	ละเมิด	-----	(ม. ๔๒๐)
	ละเมิด	ค่าสินไหมทดแทน	(ม. ๔๓๘)
	ละเมิด	ค่าปลงศพ	(ม. ๔๔๓)
	ละเมิด	ค่าขาดอุปการะ	(ม. ๔๔๓)
	ละเมิด	กระทำตามคำสั่ง	(ม. ๔๔๙)
	ครอบครัว	อุปการะเลี้ยงดูบุตร	(ม. ๑๖๕๔)
วิธีพิจารณาความอาญา	จับ		(ม. ๘๓)
พระราชบัญญัติ	ธรรมนูญศาลทหาร	พ.ศ. ๒๔๙๘	

ศาลทหารกรุงเทพ (ศาลอาญา) วินิจฉัยว่าการที่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นตำรวจยิง ฉ. คนร้าย เป็นการกระทำในการจับกุมชอบด้วย ป.ว.อ. ม. ๘๓ ไม่มีความผิด แต่กระสุนปืน ๓ นัดที่ยิง ฉ. มี ๒ นัดพลาดไปถูก ช. ตาย เป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ ในการพิพากษาคัดส่วนแพ่ง ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาดังกล่าวตาม พ.ร.บ.ธรรมนูญศาลทหาร ฯ ม. ๕๔ จะวินิจฉัยเสียใหม่ว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายหาได้ไม่ ที่จำเลยที่ ๑ อ้างถึงการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ก็ไม่ปรากฏตัวผู้บังคับบัญชาผู้ออกคำสั่งโดยแน่ชัด จำเลยที่ ๑ จึงไม่ได้รับนิรโทษกรรมตาม ป.พ.พ. ม. ๔๔๙ ต้องฟังว่าจำเลยที่ ๑ ได้กระทำละเมิดต่อ ช.

จำเลยที่ ๑ สกัดจับคนร้ายตามที่ได้รับวิทยุแจ้งเหตุ ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อโจทก์ได้รับความเสียหายเนื่องมาจากผลแห่งการกระทำตามหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้แทนของกรมตำรวจจำเลยที่ ๑๐ จำเลยที่ ๑๐ จึงต้องรับผิดชอบร่วมด้วยตาม ป.พ.พ. ม. ๗๖

บาดแผลของ ข. เกิดจากการกระทำของจำเลยที่ ๑ ก่อนบุคคลอื่น ทั้งเป็นบาดแผลฉกรรจ์ที่สามารถทำให้ ข. ถึงแก่ความตายได้ แม้จะมีบุคคลอื่นยิง ข. อีกสองแผลเป็นบาดแผลฉกรรจ์และอาจทำให้ถึงตายได้เช่นเดียวกัน เมื่อมิได้ร่วมกันโดยต่างคนต่างกระทำ จำเลยที่ ๑ ก็ต้องรับผิดชอบในความเสียหายทั้งหมดอันเกิดจากการกระทำละเมิดของตนเป็นเหตุให้ ข. ถึงแก่ความตาย จะอ้างว่าบุคคลอื่นมีส่วนทำละเมิดต่อ ข. มาเป็นเหตุลดหย่อนความรับผิดชอบไม่ได้

ข. อายุ ๕๓ ปี มีสุขภาพดีและไม่มีโรคประจำตัว เป็นที่คาดหมายได้ว่าอาจมีอายุยืนยาวกว่า ๖๐ ปีได้ ที่ศาลกำหนดให้ค่าขาดไร้อุปการะแก่โจทก์ที่ ๑ เดือนละ ๘,๐๐๐ บาท มีกำหนด ๑๐ ปี จึงเป็นการพอสมควรและเหมาะสมแล้ว

ขณะ ข. ตาย ร. และ ภ. บุตร มีอายุ ๙ ปีเศษ และ ๕ ปีเศษ ตามลำดับ ร. และ ภ. ชอบที่จะได้รับชดใช้ค่าขาดไร้อุปการะตลอดไปจนกว่าอายุจะบรรลุนิติภาวะตาม ป.พ.พ. ม. ๑๕๖๔ กำหนดเวลาที่ได้รับชดใช้ค่าขาดไร้อุปการะแม่เกิน ๑๐ ปี ก็เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ หาเป็นการขัดกันกับกำหนดระยะเวลาที่โจทก์ที่ ๑ ได้รับชดใช้ค่าขาดไร้อุปการะไม่ เมื่อ ร. และ ภ. เจริญเติบโตขึ้นก็จำเป็นต้องได้รับการศึกษาสูงขึ้นและได้รับการเลี้ยงดูเพิ่มขึ้นตามลำดับที่ศาลคิดถึงเฉลี่ยค่าขาดไร้อุปการะตลอดไปจนกว่าจะบรรลุนิติภาวะเป็นเงินคนละ ๒๕,๐๐๐ บาท ต่อปี จึงเป็นการพอสมควรและเหมาะสมแก่ฐานะของ ข. ผู้ตายแล้ว

ในวันฉาปนกิจศพ ข. มีการพระราชทานเพลิงศพมารดา และฉาปนกิจศพเด็กหญิง ท. บุตรผู้ตาย ซึ่งไม่เกี่ยวกับการกระทำละเมิดของจำเลยที่ ๑ รวมอยู่ด้วยก็ตาม แม้ความสำคัญอยู่ที่การจัดการศพ ข. ที่ศาลให้จำเลยที่ ๑ รับผิดชอบในสามของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปลงศพ จึงเป็นการเหมาะสมแล้ว

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ จำเลยที่ ๑ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ๑,๗๕๘,๖๙๘ บาท พร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์ที่ ๑ และที่ ๒ ให้จำเลยที่ ๑ ชดใช้ค่าเสียหาย ๗๒,๕๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์ที่ ๓ ให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับคดีจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๑๐ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๑๐ ร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ที่ ๑ ในฐานะส่วนตัวและในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กชายรักษ์และเด็กชายภูมิ เป็นเงิน ๔๓๙,๖๗๔.๕๐ บาท

พร้อมดอกเบี้ย และให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๑๐ ร่วมกันชดเชยค่าเสียหายแก่โจทก์ที่ ๓ เป็นเงิน ๑๘,๑๒๕ บาทพร้อมดอกเบี้ย โจทก์ทั้งสาม จำเลยที่ ๑ และที่ ๑๐ ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยข้อกฎหมายว่า “ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติได้ว่า นายชูศักดิ์ หรืออร่าม ภิคารวัฒน์ กับโจทก์ที่ ๑ เป็นสามีภริยากันโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยจดทะเบียนสมรสเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๑๑ ตามเอกสารหมายเลข จ. ๑ มีบุตรด้วยกันรวมสามคนคือ เด็กชายรัชช ภิคารวัฒน์ อายุ ๑๓ ปี เด็กชายภูมิ ภิคารวัฒน์ อายุ ๖ ปี และเด็กหญิงทราย ภิคารวัฒน์ อายุ ๒ ปี นายชูศักดิ์ประกอบอาชีพค้าขายและทำโรงสีข้าวชื่อโรงสีล้วนข้าวไทย อยู่บ้านเลขที่ ๖๖ ตำบลต้นมะม่วง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยโรงสีข้าวดังกล่าวทำเป็นรูปบริษัทจำกัดคือ บริษัทโจทก์ที่ ๓ และนายชูศักดิ์เป็นกรรมการผู้จัดการ นายฉลอง จันทวิชัย เป็นลูกจ้างคนหนึ่ง ของนายชูศักดิ์ในจำนวนลูกจ้างทั้งหมดห้าคน เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ เวลาประมาณ ๖ นาฬิกาเศษ นายฉลองถืออาวุธปืนลูกซองยาว ๕ นัดขึ้นมามาบ้านและบอกแก่นายชูศักดิ์ว่าตนได้ยิงนายน้องเพื่อนร่วมงานถึงแก่ความตาย ขอให้นายชูศักดิ์ขับรถไปส่งเพื่อจะหลบหนีและขออาวุธปืนสั้นไปด้วย ๑ กระบอก โดยนายฉลองได้อุ้มเด็กหญิงทรายซึ่งวิ่งเข้ามาหาเอาไว้เป็นตัวประกัน นายชูศักดิ์จึงขับรถยนต์วอลโว่สีครีม หมายเลขทะเบียน พ.บ. ๐๘๑๑๘ ของโจทก์ที่ ๓ ซึ่งซื้อมาก่อนวันเกิดเหตุประมาณ ๕-๖ เดือน พานายฉลองหนีออกจากจังหวัดเพชรบุรี โดยนายฉลองและเด็กหญิงทรายนั่งอยู่ด้านหลัง โจทก์ที่ ๑ ได้ติดต่อแจ้งเหตุให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีทราบ เมื่อรถแล่นไปถึงด่านเอกชัย อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร นายฉลองพาเด็กหญิงทรายเปลี่ยนมานั่งที่เบาะด้านหน้าข้างซ้าย โดยสืบตำรวจเอกศุภเชษฐ์ อาคมศิลป์ แต่งกายในเครื่องแบบตำรวจแต่ไม่มีอาวุธได้ขึ้นนั่งที่เบาะหลังด้านขวาโดยสารไปด้วย และเมื่อนายชูศักดิ์ขับรถมาถึงสี่แยกถนนประดิพัทธ์ ร้อยตำรวจโทชวลิต กิ่งเนตร ซึ่งคอยสกัดจับและไม่มีอาวุธติดตัวได้ขึ้นไปนั่งที่เบาะหลังด้านซ้ายโดยสารไปด้วยอีกคนหนึ่ง พอรถแล่นมาถึงสี่แยกมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขน แขวงลาดยาว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ก็ติดสัญญาณไฟจราจรสีแดง และขณะที่รถจอดรอสัญญาณไฟจราจรอยู่เกิดเกิดเหตุที่จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๙ ใช้อาวุธปืนระดมยิงเข้าไปในรถยนต์วอลโว่ เป็นเหตุให้นายชูศักดิ์ เด็กหญิงทรายและนายฉลอง ถึงแก่ความตาย ต่อมาอัยการศาลทหารกรุงเทพได้ฟ้องจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๙ ต่อศาลทหารกรุงเทพ (ศาลอาญา) ในข้อหาร่วมกันฆ่านายฉลอง จันทวิชัย และนายชูศักดิ์หรืออร่าม ภิคารวัฒน์ ตามสำนวนคดีหมายเลขดำที่ ๒๒๗๘/๒๕๒๑ หมายเลขแดงที่ ๖๐๒๐/ ๒๕๒๒ โจทก์ทั้งสามจึงฟ้องจำเลยทั้งสิบเป็นคดีนี้สำหรับจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๙ และคำขอของโจทก์ที่ ๑ เกี่ยวกับค่าขาดไว้

อุปการะจากการตายของเด็กหญิงทราย ภัทราวัฒน์ ปรากฏว่าโจทก์ทั้งสามมิได้อุทธรณ์จึงเป็นอันยุติตามคำพิพากษาชั้นต้น ปัญหาวินิจฉัยในชั้นฎีกาคงมีว่า

- (๑) จำเลยที่ ๑ ได้กระทำละเมิดต่อนายชูศักดิ์ หรืออร่าม ภัทราวัฒน์ หรือไม่
- (๒) จำเลยที่ ๑๐ จะต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๑ ด้วยเพียงใดหรือไม่
- (๓) ค่าเสียหายมีเพียงใด

โจทก์ทั้งสามนำสืบว่า นอกจากการประอบอาชีพค้าขายและทำโรงสีข้างดังกล่าวแล้ว นายชูศักดิ์ยังเป็นสมาชิกสภาจังหวัดเพชรบุรีและเป็นประธานชมรมลูกเสือชาวบ้านจังหวัดเพชรบุรี ในระหว่างมีชีวิตอยู่ นายชูศักดิ์ให้เงินโจทก์ที่ ๑ ไว้ใช้จ่ายในครอบครัวเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท โจทก์ที่ ๑ ใช้จ่ายในครอบครัว ๑๐,๐๐๐ บาท ใช้ส่วนตัว ๒,๐๐๐ บาท ใช้เกี่ยวกับงานสังคม ๓,๐๐๐ บาท ส่วนอีก ๕,๐๐๐ บาท มอบให้บิดา มารดา และพี่สาว โจทก์ที่ ๑ ขอคิดค่าขาดไร้อุปการะในส่วนนี้เป็นเวลา ๒๔ ปี เป็นเงิน ๕,๗๖๐,๐๐๐ บาท การฉกฉวยทรัพย์นายชูศักดิ์ โจทก์ที่ ๑ เสียค่าใช้จ่ายตามบัญชีและสมุดภาพถ่ายเอกสารหมาย จ. ๒๒ ถึง จ. ๒๘ ทั้งมีการออกบัตรเชิญและมีหนังสือแจกงานศพดังเอกสารหมาย จ. ๓๑ และ จ. ๓๒ รวมเป็นเงิน ๘๐๐,๐๐๐ บาทเศษ เด็กชายรักษ์ ภัทราวัฒน์ และเด็กชายภูมิ ภัทราวัฒน์ จะต้องศึกษาเล่าเรียนต่อไปอีกคนละ ๑๔ ปี และ ๑๗ ปี จึงจะสำเร็จชั้นอุดมศึกษา ซึ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นเงินประมาณ ๑,๑๐๐,๐๐๐ บาทเศษ และ ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท ตามลำดับ รถยนต์วอลโว่ของโจทก์ที่ ๓ อยู่ในสภาพกระจกแตก และมีรอยกระสุนปืนเป็นจำนวนมาก ญาติพี่น้องได้รับความเสียหายจากการตายของนายชูศักดิ์และเด็กหญิงทราย แม้จำเลยจะซ่อมรถให้อยู่ในสภาพเดิมได้ก็ไม่ต้องการที่จะเอารถคันนี้มาใช้อีก จึงขอให้จำเลยชดใช้ตามราคาประกันเดียวกันในปัจจุบันเป็นเงินประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ บาท

จำเลยที่ ๑ นำสืบว่า วันเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาทางวิทยุสื่อสารของตำรวจชายรามมาให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตท้องที่สถานีตำรวจนครบาลเหนือทั้งหมดช่วยกันสกัดจับคนร้าย ๔ คนที่นั่งมาในรถยนต์วอลโว่คันเกิดเหตุ มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานีตำรวจต่าง ๆ มาร่วมทำการจับกุม ความจริงในรถยนต์วอลโว่คันเกิดเหตุมีคนร้ายคนเดียวคือ นายฉลอง จันทวิชัย ทำให้เกิดการสับสนในการปฏิบัติหน้าที่ นายฉลองคนร้ายเป็นผู้ใช้อาวุธปืนยิงเด็กหญิงทราย ๑ นัด และยิงผ่านกระจกสวนออกมากรถอีก ๔ นัด จำเลยที่ ๑ กับเจ้าหน้าที่ตำรวจคนอื่น ๆ รวมแล้วไม่ต่ำกว่ายี่สิบคนได้ยิงเข้าไปในรถ กระสุนปืนถูกนายฉลองและนาย

ชู้ศักดิ์ถึงแก่ความตาย เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาในการจับกุมคนร้าย ซึ่งจำเลยที่ ๑ มีอำนาจที่จะกระทำได้ตามกฎหมายและจำเลยที่ ๑ กระทำไปโดยสุจริต จึงไม่ต้องรับผิดชอบ โจทก์ทั้งสามเรียกชดเชยค่าเสียหายมาสูงเกินไป ค่าขาดไร้อุปการะของโจทก์ที่ ๑ ไม่เกินเดือนละ ๘,๐๐๐ บาท การศึกษาเล่าเรียนของบุตรผู้เยาว์สองคนตั้งแต่ชั้นประถมจนถึงระดับปริญญาตรีจะเสียค่าใช้จ่ายเป็นเงินคนละประมาณ ๑๓๙,๐๐๐ บาทเศษ ค่าทำศพตามเอกสารหมาย จ. ๒๒ บางรายการไม่มีใบเสร็จรับเงินเป็นหลักฐาน บางรายการก็ซ้ำซ้อนกัน จำเลยที่ ๑ เคยจัดการศพลุงซึ่งเป็นอดีตผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทยที่วัดเทพศิรินทร์อย่างสมเกียรติ คงสิ้นค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนเงินเพียง ๑๐๐,๐๐๐ บาทเศษ รถยนต์วอลโว่คันเกิดเหตุได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลยที่ ๑ เฉพาะรายการที่ ๑ และรายการที่ ๓ ตามเอกสารหมาย ล. ๒ คิดเป็นเงินประมาณ ๔,๐๐๐ บาท

จำเลยที่ ๑๐ นำสืบว่า จำเลยที่ ๑ ปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือระเบียบข้อบังคับตามเอกสารหมาย ล. ๕ จำเลยที่ ๑ มิใช่ลูกจ้างหรือตัวแทนของจำเลยที่ ๑๐ แต่มีความสัมพันธ์กันตามกฎหมาย จำเลยที่ ๑๐ ไม่ต้องรับผิดชอบรถยนต์วอลโว่คันเกิดเหตุได้รับความเสียหายโดยถูกกระสุนปืนตามภาพถ่ายและบันทึกเอกสารหมาย ล. ๓ ไม่มีรอยถูกกระสุนปืนที่เครื่องยนต์แต่อย่างใด สภาพความเสียหายเมื่อจัดการซ่อมแล้วจะสามารถใช้งานได้ดีไม่เสียการทรงตัว

ข้อแรก ปัญหาที่ว่า จำเลยที่ ๑ ได้กระทำละเมิดต่อนายชู้ศักดิ์หรืออร่าม ภิงคารวัฒน์หรือไม่นั้น จำเลยที่ ๑ ปฏิเสธว่า ศาลทหารกรุงเทพ (ศาลอาญา) พังข้อเท็จจริงว่าจำเลยที่ ๑ ยิงนายฉลองคนร้ายเพื่อหยุดยั้งไม่ให้นายฉลองใช้อาวุธปืนยิงผู้อื่นต่อไปอีก การกระทำของจำเลยที่ ๑ เป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่เป็นความผิด ดังนั้นแม้กระสุนปืนของจำเลยที่ ๑ จะเลยไปถูกนายชู้ศักดิ์เป็นเหตุให้นายชู้ศักดิ์ถึงแก่ความตาย ก็เป็นเหตุอันเกิดจากการป้องกันที่ชอบด้วยกฎหมาย จึงเป็นการกระทำที่ไม่ผิดต่อกฎหมาย ไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อนายชู้ศักดิ์ ทั้งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 449 จำเลยที่ ๑ ไม่ต้องรับผิดชอบใช้คำสั่งไหนทดแทนแต่ประการใดนั้น ปรากฏว่ามูลละเมิดที่จำเลยที่ ๑ ถูกฟ้องเป็นคดีนี้สืบเนื่องมาจากจำเลยที่ ๑ กับพวกรวมเก้าคน ถูกอัยการศาลทหารกรุงเทพ (ศาลอาญา) ฟ้องเป็นจำเลยร่วมกันในข้อหาร่วมกันฆ่านายฉลอง จันทวิชัย และนายชู้ศักดิ์ หรืออร่าม ภิงคารวัฒน์ ตามคดีอาญาของศาลทหารกรุงเทพ (ศาลอาญา) หมายเลขแดงที่ ๖๐๒๐/๒๕๒๒ ในคดีอาญาดังกล่าวนั้นได้ความว่า เมื่อนายชู้ศักดิ์ขับรถยนต์มาถึงสี่แยกมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขนรถติดสัญญาณไฟจราจรสีแดง ขณะนั้น

นายฉลองนั่งเอาหลังพิงทางหน้ารถถือปืนสั้นอยู่ในมือซ้าย ๑ กระบอก มีเด็กหญิงทรายนั่งอยู่กลาง ส่วนสิบตำรวจเอกศุภเชษฐ์และร้อยตำรวจโทชวลิต คงนั่งอยู่ที่เบาะหลังตามเดิม เมื่อจำเลยที่ ๑ กับพวกติดตามไปทัน จำเลยที่ ๑ เข้าไปยืนด้านหลังนายฉลองพร้อมกับเคาะกระจกรถและพูดว่าไซ้กระจกลงพูดกันหน่อย นายฉลองหันไปมอง พอสะบัดหน้ากลับก็ยิงเด็กหญิงทรายนทันที นายชูศักดิ์เฝ้าเข้ากอดลูก ส่วนร้อยตำรวจโทชวลิตเข้าตะปบปืนที่มือนายฉลองกดปากกระบอกปืนให้ต่ำลงแล้วมีเสียงปืนในรถดังขึ้นอีกนัดหนึ่ง จำเลยที่ ๑ จึงยิงนายฉลองทางกระจกประตูรถด้านซ้าย ๓ นัด เพื่อไม่ให้นายฉลองแย่งปืนกับร้อยตำรวจโทชวลิต แม้ไม่ได้ผล จำเลยที่ ๑ จึงขยับไปทางหน้ารถแล้วกดปากกระบอกปืนลงที่กระจกหน้ารถยิงเข้าไปอีก ๒ นัด นายฉลองพุ่งแน่ิ่งไป ร้อยตำรวจโทชวลิตแย่งปืนจากนายฉลองได้ จึงยิงไปที่ศีรษะนายฉลอง ๑ นัด ขณะเดียวกันมีเจ้าหน้าที่ตำรวจคนอื่น ๆ เข้ามายิงอีกสิบกว่านัด นายฉลอง นายชูศักดิ์ และเด็กหญิงทรายถึงแก่ความตาย โดยนายชูศักดิ์มีบาดแผลถูกกระสุนปืนเข้า ๔ แผล ปรากฏว่ากระสุนปืนที่จำเลยที่ ๑ ยิงนายฉลอง ๕ นัด พลาดไปถูกนายชูศักดิ์ ๒ นัด ส่วนอีก ๒ แผลไม่ทราบว่าเป็นกระสุนปืนของเจ้าหน้าที่ตำรวจคนใด เด็กหญิงทรายถูกกระสุนปืน ๑ นัด และนายฉลองถูกกระสุนปืนรวม ๑๔ นัด โดยศาลทหารกรุงเทพ (ศาลอาญา) วินิจฉัยเกี่ยวกับกรณีนี้ที่จำเลยที่ ๑ กับพวกยิงนายฉลอง จันทรวิชัยว่าเป็นการกระทำเพื่อจะหยุดนายฉลองในขณะที่แย่งปืนกับร้อยตำรวจโทชวลิตให้เร็วที่สุดที่จะเร็วได้ มิฉะนั้นอาจจะเกิดอันตรายร้ายแรงขึ้นได้หากนายฉลองแย่งปืนไปได้ จึงไม่มีวิธีใดที่เหมาะสมไปกว่าการยิงเข้าไปที่ตัวนายฉลองซึ่งกำลังแย่งปืนอยู่ ณ การที่จำเลยที่ ๑ กับพวกยิงปืนไปยังนายฉลองเช่นนี้เป็นการกระทำในการจับกุม ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓ จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่มีความผิดในการยิงนายฉลอง และวินิจฉัยเกี่ยวกับกรณีนี้ที่จำเลยที่ ๑ ยิงนายชูศักดิ์หรืออร่าม กิงคารวัฒน์ ว่าการที่จำเลยที่ ๑ ยิงนายฉลองคนร้ายผ่านทางกระจกประตูหน้าซ้ายของรถยนต์วอลโว่รวม ๓ นัด กระจกอาจทำให้วิถีกระสุนแฉลบออกนอกทิศทางไปถูกนายชูศักดิ์ในขณะที่เฝ้าตัวมากอดเด็กหญิงทรายนัดหนึ่ง และถูกที่บริเวณสี่ข้างด้านซ้ายอีกนัดหนึ่ง ประกอบกันนายฉลองซึ่งเป็นเป้าหมายภายในรถมีการเคลื่อนไหวหลุดลอดเวลา เพราะแย่งปืนกับร้อยตำรวจโทชวลิต ย่อมทำให้จำเลยที่ ๑ ยิงพลาดไปถูกนายชูศักดิ์ได้ การที่จำเลยที่ ๑ ตั้งใจยิงนายฉลองคนร้ายแต่กระสุนพลาดไปถูกนายชูศักดิ์ ๒ นัดดังที่กล่าวมานั้น แม้การกระทำของจำเลยที่ ๑ มีความมุ่งหมายจะป้องกันไม่ให้นายฉลองใช้ปืนยิงร้อยตำรวจโทชวลิตและนายชูศักดิ์ซึ่งนั่งอยู่ในรถ แต่ถ้าจำเลยที่ ๑ ไม่ด่วนยิงทันทีและขยับมาข้างหน้าโดยเร็วแล้วกดปากกระบอกปืนให้ต่ำลงที่กระจกหน้ารถดังที่จำเลยที่ ๑ ยิงเข้าไปตอน ๑ นัดหลัง ก็จะเป็นการกระทำที่เหมาะสมและสมควรยิ่งกว่าการตัดสินใจยิงทันทีทันใดที่กระจกประตูหน้ารถด้านซ้าย เพราะการตัดสินใจยิงทันทีที่กระจกประตูหน้ารถด้านซ้าย วิธี

กระสุนอาจพลาดไปถูกนายชูศักดิ์ได้ง่าย การกระทำของจำเลยที่ ๑ ที่ยิงนายฉลอง ๓ นัดที่กระจกประตูหน้ารถด้านซ้ายเป็นเหตุให้กระสุนพลาดไปถูกนายชูศักดิ์ ๒ นัด จึงเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ พิพากษาว่าจำเลยที่ ๑ มีความผิดฐานฆ่านายชูศักดิ์หรืออร่าม กิงคารวัฒน์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ ประกอบด้วยมาตรา ๖๙ และพิเคราะห์พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งการกระทำของจำเลยที่ ๑ แล้วสมควรลงโทษสถานเบา ให้จำคุกมีกำหนด ๑ ปีโดยให้รอการลงโทษไว้ภายในกำหนด ๑ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ เมื่อศาลทหารกรุงเทพ (ศาลอาญา) ได้พิพากษาคดีในข้อหาความผิดของจำเลยที่ ๑ ฐานฆ่านายชูศักดิ์ หรืออร่าม กิงคารวัฒน์ โดยฟังข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติดังเช่นที่กล่าวมานี้ ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นว่า ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่ง ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญาของศาลทหารกรุงเทพ (ศาลอาญา) ดังที่กล่าวมานั้น ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๕๔ โดยจะวินิจฉัยเสียใหม่ว่า การกระทำของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าวเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายดังข้อฎีกาของจำเลยที่ ๑ หาได้ไม่ คำพิพากษฎีกาที่จำเลยที่ ๑ ยกขึ้นอ้างข้อเท็จจริงไม่ตรงกับคดีนี้ ส่วนข้อที่จำเลยที่ ๑ อ้างถึงการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ ไม่ปรากฏตัวผู้บังคับบัญชาที่ออกคำสั่งโดยแน่ชัดจำเลยที่ ๑ จึงไม่ได้รับนิรโทษกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๙ ข้อเท็จจริงเป็นอันฟังได้ว่าจำเลยที่ ๑ ได้กระทำละเมิดต่อนายชูศักดิ์หรืออร่าม กิงคารวัฒน์ จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ทั้งสาม ฎีกาของจำเลยที่ ๑ ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น”

“ข้อสอง ปัญหาที่ว่า จำเลยที่ ๑๐ จะต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๑ ด้วยเพียงใดหรือไม่ นั้น จำเลยที่ ๑๐ ฎีกาอ้างว่า จำเลยที่ ๑ มิใช่ลูกจ้าง ตัวแทนหรือผู้แทนของจำเลยที่ ๑๐ และการกระทำของจำเลยที่ ๑ เป็นการกระทำผิดกฎหมายหรือนอกเหนือวัตถุประสงค์ของจำเลยที่ ๑๐ จำเลยที่ ๑๐ ไม่จำเป็นต้องร่วมรับผิดชอบนั้น ข้อเท็จจริงได้ความว่า จำเลยที่ ๑ เป็นเจ้าพนักงานตำรวจในสังกัดของจำเลยที่ ๑๐ แม้จำเลยที่ ๑ จะมีได้อยู่ในฐานะเป็นลูกจ้างหรือตัวแทนของจำเลยที่ ๑๐ แต่การที่จำเลยที่ ๑ ได้สกัดจับคนร้ายรายนี้ตามที่ได้รับวิทยุแจ้งเหตุ ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ซึ่งพลตำรวจโทจรูส เพ็งเจริญ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจฝ่ายบริหาร กียอมรับในข้อนี้ ดังนั้นที่กข้อความตามเอกสารหมายเลข ล. ๖ การที่โจทก์ทั้งสามได้รับความเสียหายเนื่องมาจากผลแห่งการกระทำตามหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้แทนของกรมตำรวจเช่นนี้ จำเลยที่ ๑๐ จึงต้องรับผิดชอบร่วมด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๖ จำเลยที่ ๑๐ จะโต้เถียงอ้างว่าเป็นการนอกวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามระเบียบข้อบังคับเอกสารหมายเลข ล. ๕ หาได้ไม่ ฎีกาของจำเลยที่ ๑๐ ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น”

“ข้อสุดท้ายปัญหาเกี่ยวกับเรื่องค่าเสียหาย ซึ่งโจทก์ทั้งสามฎีกาอ้างว่า การกระทำละเมิดของจำเลยที่ ๑ เป็นเหตุให้นายชูศักดิ์ หรืออร่าม ภิงคารวัฒน์ ถึงแก่ความตาย จำเลยที่ ๑ ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนทั้งหมดมิใช่แบ่งส่วนเฉลี่ยความรับผิดชอบเพียงหนึ่งในสี่ดังคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์แต่อย่างใด เห็นว่า กรณีที่จำเลยที่ ๑ ได้กระทำละเมิดต่อนายชูศักดิ์หรืออร่าม ภิงคารวัฒน์ นั้น ข้อเท็จจริงปรากฏตามคำพิพากษาคดีอาญาของศาลทหารกรุงเทพ (ศาลอาญา) หมายเลขแดงที่ ๖๐๒๐/๒๕๒๒ ได้ความว่า กระสุนปืนที่จำเลยที่ ๑ ยิงนายฉลองผ่านกระจกประตูหน้ารถด้านซ้าย ๓ นัด แต่กระสุนปืนพลาดไปถูกนายชูศักดิ์ ๒ นัดอันถือได้ว่าเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ และเป็นกรกระทำละเมิดต่อนายชูศักดิ์ดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้วข้างต้น โดยบาดแผลของนายชูศักดิ์ อันเกิดจากกระสุนปืน ๒ นัดของจำเลยที่ ๑ ที่ยิงพลาดไปถูกเข้าดังกล่าวปรากฏบาดแผลรวมสองแห่งคือ (ก) บาดแผลที่บริเวณหน้าอกซ้ายได้ไหลลงไป ๑๓ เซนติเมตร เนื้อรายนมซ้ายห่างจากแนวกึ่งกลางหน้าอกไปทางซ้าย ๑๕ เซนติเมตร วิธีกระสุนเฉียงต่ำลงล่างเข้าไปฝังอยู่ในกล้ามเนื้อซี่ข้างด้านขวา โดยกระสุนปืนพุ่งเข้าตัดซี่โครงด้านหน้าซี่ที่ ๕ ทะลุเข้าช่องปอดซ้ายไปออกทางซ้ายปอดซ้ายกับลำเจียงเข้าในลำเข้าสู่หัวใจห้องบนด้านซ้าย ทะลุออกหัวใจห้องล่างขวาด้านหลัง ทะลุกระบังลมด้านล่างขวา ทะลุเข้าตับและไตแล้วหัวกระสุนไปฝังอยู่ที่ซี่ข้างด้านขวาดังกล่าว และ (ข) บาดแผลที่บริเวณเอวด้านซ้ายเยื้องไปทางด้านหลังเล็กน้อยห่างจากมุมปีกกรักแร้ข้างด้านหลังลงไป ๒๒ เซนติเมตร กระสุนปืนทะลุกล้ามเนื้อหลังซ้ายพุ่งไปทางขวาเฉียงต่ำลงล่างเล็กน้อยไปฝังติดอยู่ที่กระดูกสันหลังข้างซ้าย บาดแผลทั้งสองแห่งดังกล่าวเกิดจากการกระทำของจำเลยที่ ๑ ก่อนบุคคลอื่นทั้งเป็นบาดแผลจรรยาที่สามารทำให้ นายชูศักดิ์ถึงแก่ความตายได้ ดังนั้น แม้จะมีบุคคลอื่นยิงนายชูศักดิ์ทางด้านหลังอีกสองแผลอันเป็นบาดแผลจรรยาและอาจทำให้นายชูศักดิ์ถึงแก่ความตายได้เช่นเดียวกัน และบุคคลดังกล่าวมิได้ร่วมกับจำเลยที่ ๑ กระทำผิดโดยต่างคนต่างทำก็ตาม จำเลยที่ ๑ ก็ต้องรับผิดชอบในความเสียหายทั้งหมดอันเกิดจากการกระทำละเมิดของจำเลยที่ ๑ เป็นเหตุให้นายชูศักดิ์ถึงแก่ความตาย จำเลยที่ ๑ จะอ้างว่าบุคคลอื่นมีส่วนทำละเมิดต่อนายชูศักดิ์มาเป็นเหตุลดหย่อนความผิดของคนหาได้ไม่ แต่อย่างไรก็ดี กรณีที่เกี่ยวกับความเสียหายของรถยนต์วอล์คเกอร์เกิดเหตุจำเลยที่ ๑ คงมีความรับผิดชอบเฉพาะในผลเสียหายอันเกิดจากการกระทำของจำเลยที่ ๑ เท่านั้น จำเลยที่ ๑ หากต้องรับผิดชอบในผลเสียหายอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นแต่อย่างใดไม่เพราะเหตุที่เกิดขึ้นมิใช่เป็นการกระทำละเมิดร่วมกันของจำเลยที่ ๑ กับบุคคลดังกล่าว แต่เป็นเรื่องต่างคนต่างกระทำ และจำเลยที่ ๑ ก็ยกเหตุนี้ขึ้นเป็นข้อฎีกาด้วยเช่นกัน ปรากฏว่าความเสียหายของรถยนต์วอล์คเกอร์เกิดเหตุอันเกิดจากการกระทำของจำเลยที่ ๑ คือที่กระจกบังลมหน้ารถและกระจกประตูหน้ารถด้านซ้าย ตามรายการลำดับที่ ๑ และที่ ๓ ของเอกสารหมายเลข ล. ๒ โดย

ราคาค่าของไม่รวมค่าแรงเป็นเงินประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท ประกอบกับนายประเสริฐ กำจรเดช เจ้าของอู่ซ่อมรถยนต์ประเสริฐบริการ ผู้ประมาณการรายการซ่อมรถยนต์วอลโว่คันเกิดเหตุตามเอกสารหมายเลข ๒ เบิกความว่า ราคาค่าซ่อมที่ประมาณการไว้ตามเอกสารดังกล่าวขณะนี้ทำการซ่อมในราคานี้ไม่ได้แล้วเพราะวัสดุมีราคาสูงขึ้น ศาลฎีกาเห็นสมควรกำหนดความรับผิดชอบสำหรับรถยนต์วอลโว่คันเกิดเหตุที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลยที่ ๑ ให้จำเลยที่ ๑ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ที่ ๓ เป็นเงินจำนวน ๕,๐๐๐ บาท ที่ศาลอุทธรณ์ให้จำเลยที่ ๑ รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ทั้งสามเพียงหนึ่งในสี่ ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์เฉพาะในกรณีที่จำเลยที่ ๑ ทำให้นายชูศักดิ์ถึงแก่ความตายพียงขึ้น ส่วนกรณีที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายของรถยนต์วอลโว่คันเกิดเหตุพียงไม่ขึ้น”

ปัญหาตามฎีกาของจำเลยที่ ๑ ในข้อต่อไปมีว่า จำเลยที่ ๑ จะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนสำหรับการที่จำเลยที่ ๑ ทำให้นายชูศักดิ์ถึงแก่ความตายเป็นจำนวนเท่าใด จำเลยที่ ๑ ฎีกาเกี่ยวกับค่าขาดไร้อุปการะของโจทก์ที่ ๑ และโจทก์ที่ ๒ ในฐานะมารดาผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กชายรัชช กิงคารวัฒน์ และเด็กชายภูมิ กิงคารวัฒน์ โดยอ้างว่า โจทก์ที่ ๑ ควรได้รับค่าขาดไร้อุปการะเป็นจำนวนเงินไม่เกินเดือนละ ๕,๐๐๐ บาท และโจทก์ที่ ๒ ควรได้รับไม่เกินเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท มีกำหนดเวลาเพียง ๗ ปี โดยคำนวณตามอายุของนายชูศักดิ์ในขณะที่ตายจนถึงอายุ ๖๐ ปีนั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายชูศักดิ์ หรืออร่าม กิงคารวัฒน์ ผู้ตายเป็นผู้มีฐานะดี และจำเลยที่ ๑ ก็เบิกความเป็นทำนองว่านายชูศักดิ์จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูให้แก่โจทก์ที่ ๑ ตามความเป็นจริงไม่เกินเดือนละ ๘,๐๐๐ บาท ประกอบกับนายแพทย์มนู สารีภักดิ์ พยานโจทก์ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลเพชรบุรีมาเป็นเวลา ๑๕ ปี ทั้งยังทำหน้าที่เป็นแพทย์ประจำครอบครัวของนายชูศักดิ์ และได้ทำการตรวจสุขภาพร่างกายของนายชูศักดิ์เป็นประจำทุกปีเบิกความว่า นายชูศักดิ์จะมีอายุยืนยาวเกินกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป เพราะเป็นผู้มีสุขภาพดีและไม่มีโรคประจำตัว นอกจากนั้นการแพทย์และการอนามัยในปัจจุบันนี้เจริญขึ้นมาก จึงเป็นที่คาดหมายได้ว่านายชูศักดิ์อาจมีอายุยืนยาวเกินกว่า ๖๐ ปีได้ หากไม่ถึงแก่ความตายในเหตุการณ์ครั้งนี้ ที่ศาลล่างทั้งสองกำหนดค่าขาดไร้อุปการะให้แก่โจทก์ที่ ๑ เดือนละ ๘,๐๐๐ บาท มีกำหนด ๑๐ ปีเป็นเงิน ๘๖๐,๐๐๐ บาท จึงเป็นการพอสมควรและเหมาะสมแล้ว ส่วนกรณีเกี่ยวกับโจทก์ที่ ๒ ปรากฏว่า ขณะที่นายชูศักดิ์ถึงแก่ความตาย เด็กชายรัชชและเด็กชายภูมิ ชอบที่จะได้รับชดใช้ค่าขาดไร้อุปการะตลอดไปจนกว่าอายุจะบรรลุนิติภาวะ ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ มาตรา ๑๕๖๔ ที่บัญญัติว่า “บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์”

กำหนดเวลาที่เด็กชายรักษและเด็กชายภูมิได้รับชดใช้ค่าขาดไร้อุปการะไม่เกิน ๑๐ ปีก็เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ หากเป็นการขัดกับกำหนดระยะเวลาที่โจทก์ที่ ๑ ได้รับชดใช้ค่าขาดไร้อุปการะดังข้อฎีกาของจำเลยที่ ๑ แต่อย่างใดไม่ เมื่อเด็กชายรักษและเด็กชายภูมิเจริญเติบโตขึ้นก็จำเป็นต้องได้รับการศึกษาสูงขึ้นและได้รับการเลี้ยงดูเพิ่มขึ้นตามลำดับ ที่ศาลล่างทั้งสองคิดถ่วงเฉลี่ยให้เด็กชายรักษและเด็กชายภูมิได้รับชดใช้ค่าขาดไร้อุปการะตลอดไปจนกว่าอายุจะบรรลุนิติภาวะเป็นเงินคนละ ๒๕,๐๐๐ บาทต่อปี รวมสองคนเป็นเงิน ๖๒๕,๐๐๐ บาท จึงเป็นการพอสมควรและเหมาะสมแก่ฐานะของนายชูศักดิ์ผู้ตายแล้ว ฎีกาของจำเลยที่ ๑ ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ที่จำเลยที่ ๑ ฎีกาว่า ในวันปลงศพนายชูศักดิ์ได้มีการพระราชทานเพลิงศพมารดาผู้ตายและฌาปนกิจศพเด็กหญิงทรายบุตรผู้ตายซึ่งไม่เกี่ยวกับการกระทำละเมิดของจำเลยที่ ๑ รวมอยู่ด้วย ควรให้จำเลยที่ ๑ รับผิดชอบหนึ่งในสาม และรายการค่ารูปเทียนดอกไม้ตลอดงานอาหารและเครื่องดื่มตลอดงานตามเอกสารหมาย จ. ๒๒ หน้า ๑ ซ้ำกับรายการซื้อขอทำครวในหน้า ๔ และหน้า ๕ เป็นค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินความจริงนั้น ปรากฏว่าได้มีการจัดพิธีศพนายชูศักดิ์ครั้งแรกเป็นเวลาเจ็ดวันแล้วเก็บศพนายชูศักดิ์ไว้ ต่อมาจึงมีการฌาปนกิจศพนายชูศักดิ์ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๒๑ โดยจัดทำพิธีสวดพระอภิธรรมก่อนฌาปนกิจเป็นเวลาสองวัน ค่าใช้จ่ายงานศพของนายชูศักดิ์ตามเอกสารหมาย จ. ๒๒ หน้า ๑ เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดพิธีศพนายชูศักดิ์ครั้งแรก ระหว่างวันเกิดเหตุจนถึงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ ส่วนในหน้า ๔ และหน้า ๕ เป็นค่าใช้จ่ายในการฌาปนกิจศพนายชูศักดิ์อีกตอนหนึ่ง จึงไม่ใช่รายการซ้ำซ้อนกันแต่อย่างใด ทั้งการจัดการศพนายชูศักดิ์ผู้ตายดังกล่าว นั้น โจทก์ที่ ๑ มีภาพถ่ายตามสมุดภาพหมาย จ. ๒๓ ถึง จ. ๒๔ เป็นพยานหลักฐานประกอบ เชื่อว่ามีการใช้จ่ายไปจริงดังข้ออ้างของโจทก์ที่ ๑ ทั้งศาลล่างได้ตัดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและรายการค่าใช้จ่ายทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตายซึ่งมิใช่ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการปลงศพออกแล้ว คงเหลือเป็นค่าใช้จ่ายในการปลงศพเป็นจำนวนเงินเพียง ๑๗๗,๐๗๓ บาท แม้ในวันปลงศพ หรือฌาปนกิจศพนายชูศักดิ์ผู้ตาย มีการพระราชทานเพลิงศพมารดาและฌาปนกิจศพเด็กหญิงทรายบุตรผู้ตายซึ่งไม่เกี่ยวกับการกระทำละเมิดของจำเลยที่ ๑ รวมอยู่ด้วยก็ตามแต่ความสำคัญอยู่ที่การจัดการศพนายชูศักดิ์ผู้ตาย การที่ศาลชั้นต้นให้จำเลยที่ ๑ รับผิดชอบหนึ่งในสามของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปลงศพจำนวนดังกล่าว จึงเป็นการเหมาะสมแล้ว เมื่อรวมกันค่าใช้จ่ายในการจัดการศพนายชูศักดิ์ผู้ตายทั้งสิ้น ๑๗๗,๐๗๓ บาท จำเลยที่ ๑ ต้องรับผิดชอบให้โจทก์ที่ ๑ ฎีกาของจำเลยที่ ๑ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

สรุปแล้วรวมเป็นค่าสินไหมทดแทนที่จำเลยที่ ๑ จะต้องชดใช้ให้แก่โจทก์ที่ ๑ และโจทก์ที่ ๒ เป็นจำนวนเงิน ๑,๗๕๘,๖๙๖ บาท และเป็นค่าสินไหมทดแทนที่จำเลยที่ ๑ จะต้องชดใช้ให้แก่โจทก์ที่ ๓ เป็นจำนวน ๕,๐๐๐ บาท

พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๑๐ ร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ที่ ๑ ในฐานะส่วนตัวและในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กชายรัชย์ ภิงคารวัฒน์ และเด็กชายภูมิ ภิงคารวัฒน์ เป็นเงินจำนวน ๑,๗๕๘,๖๙๖ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของเงินจำนวนดังกล่าวนับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ และให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๑๐ ร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ที่ ๓ เป็นเงินจำนวน ๕,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของเงินจำนวนดังกล่าวนับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ ให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๑๐ ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกาแทนโจทก์ที่ ๑ และที่ ๒ โดยกำหนดค่าทนายความให้รวม ๒๐,๐๐๐ บาท ส่วนค่าฤชาธรรมเนียมรวมศาลระหว่างโจทก์ที่ ๓ กับจำเลยที่ ๑ และที่ ๑๐ ให้เป็นพับ นอกจากนี้แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์”

(กิติ บุรพวรรณ - โกวิท สุนทรขจิต - ประการ กาญจนสุนัย)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางสาวสิริลักษณ์ นุรักษ์

เกิดวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2517

ประวัติการศึกษา:

- สำเร็จปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2537
- สำเร็จหลักสูตรอบรมทนายความรุ่นที่ 11 สภาทนายความ พ.ศ. 2538
- สำเร็จปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2540

